

Trükkös rekordok

Sztahanov

kétes dicsősége

Lassan hozzászokunk ahhoz, hogy számos hőstettéről, kimagasló eredményéről derül ki, hogy valójában nem is volt az olyan nagy szenzáció. A közelmúltban sorra, vagy inkább mérlegre került a harmincas évek közepén kibontakozott sztahanovista mozgalom is. S a próbát nem állta ki — derült ki egyértelműen a Komszomolszkaja Pravdából.

Közben pedig csak kevesen tudták, hogy már 1931 óta folyamatosan esett az ipari termelés. Kevesen tudtak azokról a táviratokról is, melyeket Sztálin küldött a köztársasági és területi szerveknek, s melyekben megtiltotta a valós adatok közvételét. Nehezen állná meg helyét itt az a magyarázat, hogy Sztálin az eredmények szépítésével még jobb munkára akarta ösztönözni az embereket. Sokkal inkább hihetőbb, hogy újabb lendületet szeretett volna adni a tömeghipnózisnak, erősíteni akarta az embereknek az igaz és tévedhetetlen vezérbe vetett hitét.

lított, s hármuk együttes teljesítményét mérték. Való igaz, hogy ők harman hat óra alatt 105 tonna szene fejtettek ki. A szenázciós rekordról szóló gyorsjelentésben viszont csak Sztahanov neve szerepelt, Boriszenkóról és Csigoljevről szót sem ejtettek. S hogy a többi bányász sem leplezte le a párttitkárt, arra nyomós okuk volt: Petrov felhívta a figyelmüket arra, hogy aki kifecsegi az igazságot, azt a „nép ellenségének” bélyegezzéti. S hogy ez mit jelentett akkortájt, azt senkinek sem kellett elmagyarázni.

227 tonna szén egy műszakban

Keves olyan ember van ma a Szovjetunióban, aki az iskolapadban töltött évei alatt ne magolta volna be, hogy az „1935. augusztus 30-áról 31-re virradó éjszaka Alekszej Sztahanov 29 éves ukrán bányász nem több mint 6 óra alatt 105 tonna szenet fejtett ki, s ezzel 15-szörösen túlteljesítette a normát.” És persze azt is tudniuk kellett a diákoknak, hogy ez a teljesítmény tízszeresen nagyobb volt annál, amire a kapitalista Anglia legjobb szénfejtői képesek voltak akkoriban. Van tehát esély a sokat hirdetett „utolérni és megelőzni a kapitalizmust” jelszó valóra váltására — gondolhatták sokan. S aztán alig három hét múlva jött a hír Sztahanov újabb rekordjáról: ugyancsak hat óra alatt most már 227 tonna szenet termelt. •

Jöttek az újabb bányászok, traktorosok és persze traktorosnők... És jöttek a jelentések — országos és területi szintűek —, melyek egytől egyig csodálatos tervtúlteljesítésekről számoltak be. Úgy tűnt, egyre közelebb az „utolérés” és a „megelőzés”

A haragos párttitkár

Aztán teltek az évtizedek, változtak a tévedhetetlen vezérek. S a kormánykerél — bár tett kisebb kísérleteket a változtatásra —, mégiscsak egy irányba forgott. 1986 februárjában, a XXVII. kongresszuson szót kért egy Konsztantyin Petrov nevű kommunista. Haraggal rótta fel a szovjet filmrendezőknél és különböző művészeti ágak képviselőinek, hogy túlzottan kevés alkotásban méltatják a harmincas évek sztthanovista mozgalmanak hőseit és hőstetteit.

Eltelet újabb két és fél esztendő, s ez a bizonyos Konzsztantyin Petrov ismét hallat magáról. Most máris viszont nem ő haragszik, hanem inkább őrá haragszanak. Petrov a harmincas években annak a településnek volt a párttitkára, ahol Sztahanov szenzációs termelési rekordjait elérte. Annak idején Petrov a rekordokért nem kevés vállvergetést és dicsőítő szót kapott odafentről. E dicsőség megszerzésére azonban ravasz trükkök szeltek ki. Sztahanov mellé két másik bányász – Boriszenkót és Csigoljevet – ál-

Hamis szimbólum

A Lenin-renddel két alkalommal is kitüntetett Alekszej Sztahanov 1977-ben, 72 éves korában halt meg. Tisztelet és csodálat övezte mindvégig, s — hála Petrov „nagyszerű” csalásának —, a szocialista munkaverseny szimbólumává vált. Példája nyomán a harmincas évek hinni és építeni akaró kommunistáinak ezrei, tizezrei hajszolták magukat a rekordok felé... Vagy hajszolták őket. S az eredményekért küzdők százai váltak a munkavédelmet csak hírből ismerőz, beomlott bányák áldozataivá.

Az a tény, hogy Sztahanov, a szimbólum hamisnak bizonyult, nem jelenti természetesen az egész sztahanovista mozgalom sutba dobását. Bizonyos, hogy voltak számosan, akik valóban emberfeletti erővel dolgoztak, építettek. S bizonyára nekik fáj a legjobban, hogy ma már föl kell tennük a kérdést: vajon hány Alekszej Sztahanov és hány Konsztantyin Petrov mellén csörögtek és csörögnek ma is érdemtelenül az érdemrendek? (MTI-Press)

Lipták Judit

Harminc ember tiz napig a föld alatt. A Libanon-hegyénél kialakított barlangi sátrótábor spájza és a reggelihez való készülődés elcsesett pillanata látható a képeken.

Fotó: Dobos Klára

Most Budapesten kutatnak

Az ősember használta járat

a Szultán pamlagánál

Az új év második napján ismerős arc tűnt fel a Tv-híradó harmadik kiadásában. Közel egy éve, január 14-én kezdődött ugyanis Aggteleken az a tiznapos Baradla-expedíció, melynek vezetője Adamkó Péter volt, a Budapesti Kinizsi SC elnöke. A híradóban látott új budai feljárásuk alapján a tavalyi expedíció utólagos eredményéről is érdeklődtem nála.

— Köztudomású, hogy Budapest a világ fővárosai közül a leggazdagabb védett föld alatti értékekben, barlangokban. Ezúttal is barlangot találtak Budán, vagy csak egy beomlott üreg?

— Egyelőre ez utóbbiról van szó. December 23-án a Nap-hegy egyik házának udvarán felfedeztek egy 70 centiméteres lyukat, mely később már 6—7 méteres üreggé tágtult. Hogy hová tűnt ez a több köbméter anyag, még nem lehet tudni, de itt már annyi mindent találtak... Sok kis üreget tártunk már fel, hiszen a hévízes budai hegységekben az alulról fölfelé törő vizek labirintuszrendszereket alakítottak ki, ahol a víz visszavonultával kúriózumszámba menő kristályos járatokat találtak. Így lőtünk rá 1984-ben a világ legnagyobb hévízes barlangjára, a József-hegyire is. Két és fél hónapi áással 38 méterre a föld alatt találtuk meg azt, amit kerestünk. Így nem kizárt a lehetőség, itt is védendő értékre bukkanunk majd. Öt napja bontunk, s

eddig 20 köbméter anyagot termeltünk ki. Majd meglatniuk...

— Budapesten az építkezések, a csőtörések következtében többször találtak már hasonló lyukakat. Nem tűzáz ilyen korán ekkora hírverést csapni körülötte?

— Talán igen, de elmondánám, hogy nem mi hívtuk a téveseket, ők fedeztek fel minket. Véletlenül. Egyébként biztonsági szempontból rendkívül fontos ezeknek az üregeknek az alaposabb kivizsgálása. Budapesten már többször megtörtént, hogy a ház felépítése után sorra pedeztek a falak, megmozdult a föld, amikor derült ki, hogy barlangra építkeztek.

— Visszatérve a Baradla-expedíciójukhoz. Az akkor elért eredmények mellett az utólagos vizsgálatokat követően miről tud beszámolni?

— Tíznapos föld alatti táborozásunkat már tavaly is különböző teóriák bizonyítására szántuk. Ennyi idő alatt azonban csak részsíkeket könyvelhettünk el, bár ezek sem elhanyagolhatók.

Kutatásaink során 500 méterrel meghosszabbodott a Baradla ismert szakasza, s elkészültek térképek is. Vesszélys körülmények között bemásztunk 19 kúrtót, az- az a felfelé vezető, kéményszerű járatot, mely bizonyítja, hogy azon a részen a feltételezések ellenére nincs fűlöls járat. A Szultán pam-lagának nevezett részén megtaláltuk az ősemler által használt régi bejáratot. Rögzítettünk 600 barlangi feliratot, melyről éppen a napokban készült el az ösz-szefoglaló jelentés. Az a fel-tételezésünk, mely szerint van egy másik főjárata a barlangnak, nem bizonyoso-dott be, bár a nyár foly-mán Kutas Tamás vezetésé-vel egy kutatócsoport ráta-lált a Baradla-tetői zsom-bolyra, mely száz méterre megy le a föld alá, s ez mindenképpen biztatást je-lent számunkra. Teóriánk kö-zé tartozik az is, hogy a Baradla kisebb barlangok összeomlásából keletkezett.

— Ezek szerint több tisztázandó kérdés maradt még. Talán újabb kísérlet is szerepel a terveikben?

— Bevallom, fontolgatom. Bár ebben az évben Magyarországon rendezik meg a barlangtani világkonferenciát, s ez minden hazai kutató erejét lekötö, de egy-két évvel belül lehetségesnek tartom egy újabb, kisebb létszámú expedíció indítását.

Nagy Zsuzsanna

Tél a tanyán

